

Sygn. akt **VI RCa 324/15**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Niewiadomska

Sędziowie: SO Ewa Błęsińska

SR del. do SO Andrzej Hinz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2016 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniej N. K. (1)** reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową **B. M.**

przeciwko **P. K.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kętrzynie

z dnia 20 października 2015 roku

sygn. akt III RC 214/15

I. Zmienia zaskarżony wyrok i powództwo oddala.

II. Nie obciąża strony powodowej kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt: VI RCa 324/15

UZASADNIENIE

Powódka małoletnia N. K. (1) reprezentowana przez matkę B. M. wniosła o podwyższenie przysługujących jej alimentów z kwoty po 350,- zł do kwoty po 600,- zł miesięcznie. Domagała się również zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(k. 2-3)

Pozwany P. K. odpowiadając na pozew domagała się oddalenia powództwa. (k. 31)

Sąd Rejonowy w Kętrzynie wyrokiem z dnia 20 października 2015r w sprawie III RC 214/15 podwyższył alimenty przysługujące małoletniej powódce z kwoty po 350,- zł miesięcznie ustalonej ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Kętrzynie w dniu 5 lutego 2015r w sprawie III RC 356/14 do kwoty po 400,- zł miesięcznie W pozostałej części powództwo zostało oddalone. Sąd nie obciążył stron kosztami sądowymi.

(k. 113)

Sąd Rejonowy ustalił, iż alimenty dla powódki zostały ustalone ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym Kętrzynie w dniu 5 lutego 2015r w sprawie III RC 356/14. Wcześniej wyrokiem z dnia 8 października 2013r w sprawie III RC 18/13 Sąd Rejonowy w Kętrzynie ustalił, że pozwany jest ojcem małoletniej powódki oraz zasądził od niego na jej rzecz alimenty w wysokości po 250,- zł miesięcznie.

Sąd ustalił, że pozwany z obecną żoną oraz dwójką dzieci zamieszkuje w S. i jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. W Wyniku kolizji drogowej doznał uszkodzenia kręgosłupa w odcinku szyjnym, jest w trakcie rehabilitacji. Według powoda pozostaje on obecnie na utrzymaniu żony, która pracuje jako magazynier w firmie (...) i osiąga dochody w wysokości 2.200 zł netto miesięcznie.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany podpalił samochód i drzwi mieszkania powodując szkodę w mieniu B. M., której nie naprawił. Wyrokiem z dnia 28 listopada 2014r w sprawie I C 690/13 Sąd Rejonowy w Kętrzynie zasądził od pozwanego na rzecz przedstawicielki ustawowej powódki kwotę 1.500,- zł tytułem odszkodowania oraz 5.000,- zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany w dniu 29 listopada 2013r darował obecnej żonie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w S.. Przedstawicielka ustawowa powódki wystąpiła do Sądu Rejonowego w Suwałkach z powództwem o uznanie za bezskuteczną wobec niej darowizny w/w mieszkania. Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2015r w sprawie I C 1213/15 Sąd Rejonowy w Suwałkach zabezpieczył roszczenia przedstawicielki ustawowej powódki poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej w kwocie 10.000,- zł obciążającej własnościowe spółdzielcze prawo do w/w lokalu mieszkalnego.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało częściowo na uwzględnienie.

Przywołując treść art. 133 § 1 kro oraz art. 135 § 1 kro Sąd Rejonowy podniósł, że obowiązek alimentacyjny każdego z rodziców istnieje niezależnie od tego, czy pochodzi ono z małżeństwa, czy też jest dzieckiem pozamałżeńskim, a dzieci niezdolne do samodzielnego utrzymania mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami, którzy powinni podzielić się z dziećmi nawet bardzo skromnymi dochodami. Według Sądu I instancji aktualne potrzeby małoletniej powódki, która w momencie orzekania przez Sąd Rejonowy miała prawie(...) lata są niewątpliwie wyższe niż w czasie poprzedniego orzekania przez Sąd w przedmiocie alimentów pomiędzy stronami. Sąd wskazał, że małaletnia od września 2015r zaczęła uczęszczać do przedszkola, wymaga stosowania odpowiedniej diety w związku z chorobą, co powoduje, że wydatki są wyższe. Sąd podkreślił, że poza tym zapewnienie powódce podstawowych środków utrzymania pociąga za sobą niemałe wydatki. Zdaniem Sądu Rejonowego matka dziecka nie jest w stanie sama zaspokajać usprawiedliwionych potrzeb dziecka, co pociąga za sobą konieczność zwiększenia udziału ojca w utrzymaniu powódki.

Odnosząc się do sytuacji materialnej pozwanego Sąd wskazał, iż już w trakcie poprzedniej sprawy nie deklarował on żadnego dochodu. Obecnie podaje, że nadal pozostaje bez pracy i nie jest w stanie płacić wyższych alimentów. Jednocześnie wpłaca do komornika pewne kwoty z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania na rzecz przedstawicielki ustawowej powódki. Zdaniem Sądu pomimo tego, że pozwany pozostaje formalnie bez pracy jest w stanie płacić na rzecz córki alimenty w wysokości po 400,- zł miesięcznie skoro płaci regularnie dotychczasowe alimenty oraz spona przedstawicielkę ustawową powódki. W ocenie Sądu nie jest możliwe, aby pozwany z dziećmi pozostawali na utrzymaniu żony, a jednocześnie pokrywał wydatki związane z alimentami oraz splotą zadośćuczynienia i odszkodowania. Sąd wskazał, że same podstawowe koszty utrzymania pozwany obliczył na kwotę 1.676,- zł miesięcznie, a dodatkowo ponosi wydatki na leczenie dwójki pozostałych swoich dzieci oraz własne – wszystko to dowodzi zdaniem Sądu Rejonowego, że posiada on dodatkowe źródła dochodu, których nie ujawnił. Wątpliwości Sądu wzbudziła również transakcja sprzedaży samochodu osobowego M. (...), który pozwany miał sprzedać koleżance, a z którego nadal korzysta.

Sąd Rejonowy zauważył również, że przedstawicielka ustawowa powódki wykazuje chęć zdobycia zatrudnienia środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie córki; ima się dorywczych prac, poszukuje stałego zatrudnienia; zapisała dziecko do przedszkola, aby być bardziej dyspozycyjną osobą.

Na koniec Sąd wskazał, że pozwanemu wygodnie jest być osobą bezrobotną nie podejmującą zatrudnienia, która wyzbywa się posiadanego mienia, przez co chce płacić jak najniższe alimenty oraz ograniczyć skuteczność ewentualnej egzekucji. Sąd przywołał treść art. 136 kro uznając, że zmian tych nie uwzględnił przy ocenie sytuacji materialnej pozwanego.

W rezultacie powołując się na treść art. 138 kro Sąd uznał, że uzasadnione jest podwyższenie płaconych przez pozwanego alimentów o kwotę 50,- zł.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach Sądowych Sąd powołał się na treść art. 96 ust. 1 pkt. 2 oraz art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

(k. 116-120)

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany zaskarżając wyrok w całości Podniósł zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego – tj. art. 138 kro poprzez błędne przyjęcie, że w sprawie zachodziły okoliczności uzasadniające zmianę orzeczenia zmieniającego wysokość alimentów. Zarzucił również naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.k. poprzez dowolne ustalenie, że:

- potrzeby małoletniej powódki są niewątpliwie wyższe niż w czasie poprzedniej sprawy w przedmiocie alimentów;
- matka małoletniej nie jest w stanie samodzielnie zaspokoić jej usprawiedliwionych potrzeb, podczas, gdy po tym jak małoletnia zaczęła uczęszczać do przedszkola może ona podjąć zatrudnienie;
- poprzez dowolne przyjęcie, że pozwany wpłaca przedstawicielce ustawowej powódki kwotę 460,- zł tytułem zadośćuczynienia oraz 350 tytułem alimentów i wywodzenie, z tego wniosku, że dysponuje on nieujawnionym zacych źródłem dochodu
- poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów poprzez dokonanie tej oceny w sposób wybiórczy, wbrew zasadom, logiki i doświadczenia życiowego z pominięciem faktów dotyczących stanu zdrowia pozwanego po wypadku drogowym w jakim został on poszkodowany

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenia od powódki na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

(k. 127-130)

Odpowiadając na apelację przedstawicielka ustawowa powódki wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania za instancję odwoławczą według norm przepisanych..

(k. 138-140)

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacji pozwanego zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podzielił większość podniesionych w apelacji zarzutów.

Przede wszystkim skarżący trafnie wskazał na naruszenie przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego. Lektura uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wskazuje, iż Sąd rozpoznając przedmiotową sprawę kierował się przede wszystkim przesłankami z art. 133 i z art. 135 kro tak, jakby po raz I kształtował wysokość obowiązku

alimentacyjnego pomiędzy stronami. Dopiero w dalszej części orzeczenia i to w sposób bardzo lakoniczny Sąd wskazał, że „niewątpliwie” potrzeby małoletniej są większe niż w dacie orzekania w poprzedniej sprawie. Jedynymi argumentami jakie Sąd Rejonowy przywołał na potwierdzenie swoich ustaleń w tym przedmiocie jest fakt rozpoczęcia przez małoletnią edukacji przedszkolnej oraz ogólne stwierdzenia, że „zapewnienie powódce podstawowych środków utrzymania pociąga za sobą niemałe wydatki” lub „matka małoletniej powódki nie jest w stanie samodzielnie zaspokoić jej usprawiedliwionych potrzeb, stąd też konieczne jest zwiększenie udziału ojca w utrzymaniu powódki”.

W ocenie Sądu II Instancji w przedmiotowej sprawie powódka nie wykazała, iż od lutego 2015r doszło do istotnej zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 kro, która uzasadniałaby odmienne ukształtowanie obowiązku alimentacyjnego pozwanego względem córki. Odmienne ustalenia Sądu Rejonowego są błędne. Nie każda zmiana stosunków jest istotna w rozumieniu art. 138 kro.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, iż poprzednia sprawa o alimenty pomiędzy stronami zakończyła się zawarciem przez nie ugody i to zaledwie w dniu 5 lutego 2015r. Do czasu wystąpienia przez powódkę z przedmiotowym pozwem minęło zaledwie 4 miesiące, zaś do czasu wydania rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy tylko 8 miesięcy, co ma zasadnicze znaczenie w sprawie. Należy przy tym zdecydowanie podkreślić, że poprzednia sprawa zakończyła się zawarciem ugody, a zatem strony godziły się z tym rozstrzygnięciem, akceptowały je, były do niego przekonane. Aktualność i trwałość orzeczeń, a w szczególności takich, w których brak jest powagi rzeczy osądzonej, i które mogą być zmieniane w razie zmiany okoliczności jest cechą i wartością, do której osiągnięcia powinien dążyć każdy Sąd, po to aby nie mnożyć postępowań i dążyć do stabilizacji sytuacji życiowej stron. W tym kontekście stwierdzić należy, iż jest oczywistym, że już w czasie zawierania ugody powódka mogła, powinna i przewidywała ewentualne zmiany wydatków związane z utrzymaniem dziecka, a wynikające z faktu rozpoczęcia przez nie edukacji przedszkolnej. Stąd też zmiana ta nie jest istotną zmianą stosunków w rozumieniu art. 138 kro.

Zdaniem Sądu Okręgowego sam fakt uczęszczania małoletniej powódki obecnie do przedszkola nie może automatycznie uzasadniać po tak krótkim okresie podwyższenia alimentów jeszcze z innego powodu. Okoliczność ta bowiem poza generowaniem wydatków (około 180 zł miesięcznie) jednocześnie zwiększyła znacznie możliwości zarobkowe matki powódki, na której również ciąży obowiązek dostarczania środków na zaspokajanie usprawiedliwionych potrzeb córki. Sąd Okręgowy w pełni podziela w tej mierze argumenty podniesione w apelacji.

W następnej kolejności podnieść należy, iż Sąd Rejonowy uzasadniając swoje orzeczenie skoncentrował się na ocenie możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego dochodząc do wniosku, że są one takie same jak w poprzedniej sprawie, choć zaniżane przez zainteresowanego. Również w tym przypadku Sąd dokonując analizy sytuacji materialnej pozwanego zachowywał się tak, jakby robił to po raz I, a nie badał co zmieniło się w tym zakresie od lutego 2015r. Sąd Rejonowy nie wskazał na żadne zmiany w sytuacji materialnej i osobistej powoda, które dowodziłyby, że może on płacić na córkę wyższe alimenty poza tym że płaci już obowiązujące alimenty oraz przedstawił wydatki, których źródła finansowania są nieznanne. Jeżeli Sąd uważał, że rzeczywiste możliwości zarobkowe pozwanego pozwalały na obciążenie go wyższym obowiązkiem alimentacyjnym powinien nie zgodzić się na zawarcie ugody pomiędzy stronami w dniu 5 lutego 2015r. Podnoszenie przez powódkę, a następnie przez Sąd po zaledwie kilku miesiącach argumentów na okoliczność ukrywania przez pozwanego (już wcześniej) jego rzeczywistych możliwości zarobkowych nie jest ani dopuszczalne w świetle art. 138 kro, ani przekonujące

W szczególności podnieść należy, iż na rzekomo wysokie możliwości zarobkowe pozwanego nie wskazuje fakt jego odpowiedzialności odszkodowawczej wobec przedstawicielki ustawowej powoda. Pozwany ma zapłacić pozwanej odszkodowanie i zadośćuczynienie za wyrządzone jej szkody i krzywdy, ale w żaden sposób nie dowodzi to tego, że jego sytuacja materialna uległa polepszeniu. Wręcz przeciwnie, to że pozwany pomimo prowadzonej egzekucji spłaca przedstawicielkę ustawową powoda w bardzo niewielkich kwotach wskazuje, na to że jego sytuacja nie uległa zmianie od poprzedniej sprawy i jest zła. Sąd w pełni podzielił w tej mierze stanowisko wyrażone przez pozwanego w apelacji. Rozliczenia pomiędzy rodzicami małoletniej powódki mają jedynie pośrednie znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Podwyższenie alimentów od pozwanego na rzecz małoletniej powódki nie może być formą

odwet na pozwanym za zachowania jakich dopuścił się wobec jej matki, a takie wrażenie można wywieść na podstawie tej części uzasadnienia.

Sąd Rejonowy błędnie powoływał się również na dokonane przez pozwanego czynności darowizny mieszkania i sprzedaż samochodu – stwierdzając, że okoliczności te podpadają pod regułę z art. 136 kro, a więc nie mają znaczenia dla oceny możliwości zarobkowych pozwanego. Wyzbywając się tych składników mienia pozwany umniejszył swój majątek, być może zrobił to nawet w celu uniknięcia egzekucji na rzecz przedstawicielki ustawowej powódki, jak również egzekucji na rzecz samej małoletniej powódki. Nie mniej jednak z faktu tego nie można wywodzić wniosków, że możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego się zwiększyły. Zasada ujęta w art. 136 pozwala Sądowi na przyjęcie założenia, że możliwości te na skutek działań zobowiązanego nie uległy pogorszeniu i pozostają na tym samym poziomie. Tymczasem w przedmiotowej sprawie to nie pozwany wnosił o zmniejszenie swojego obowiązku alimentacyjnego powołując się na pogorszenie swojej sytuacji materialnej w wyniku egzekucji prowadzonej na rzecz matki powódki.

Sąd o do zasady zgadza się również z zarzutami apelacji, które dotyczyły wybiórczego potraktowania przez Sąd zebranego materiału dowodowego poprzez nie uwzględnienie faktu pogorszenia stanu zdrowia pozwanego, który jest wynikiem wypadku drogowego, w jakim brał on udział. Podobnie Sąd Rejonowy nie dość uwzględnił zwiększenia się możliwości zarobkowych przedstawicielki ustawowej powódki na skutek oddania przez nią małoletniej do przedszkola. Sąd Rejonowy bardzo liberalnie podszedł do obowiązku łożenia na utrzymanie powódki przez jej matkę stwierdzając, że: „wykazuje chęć zdobycia dodatkowych środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie dziecka”, a jednocześnie w sposób dość dowolny wyciąga daleko idące wnioski na temat pozwanego oceniając go jako osobę unikającą legalnego zatrudnienia, ukrywającą swoje prawdziwe dochody.

Na koniec wskazać należy, iż uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach sądowych Sąd I instancji błędnie powołał się na treść art. 96 ust. 1 pkt 2 oraz art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdy w istocie podstawą tego rozstrzygnięcia powinien być art. 113 w/w ustawy, a w szczególności jego ustęp 4. Na marginesie już jedynie również wskazać należy, iż zaskarżone orzeczenie nie zawiera rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W konsekwencji biorąc pod uwagę przywołane okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. uznał, iż apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie, a w konsekwencji zaskarżony wyrok należało zmienić w ten sposób, że powództwo z jakim wystąpiła małoletnia powódka winno zostać oddalone. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, iż pomimo tego, że pozwany wygrał sprawę, to obciążenie małoletniej powódki na jego rzecz kosztami procesu byłoby sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości.